

ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ БАР'ЄРІВ СПІЛКУВАННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Вивчення іноземної мови – складний багатоаспектний процес, що, беззаперечно, нині ще й ускладнюється психологічно, зокрема, через постійний стрес, спричинений війною в Україні. Наш виступ присвячений розгляду деяких аспектів подолання психологічних бар'єрів спілкування англійською мовою учасників освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальновідомо, що спілкування є процесом взаємодії кількох осіб задля здійснення певної спільної діяльності або реалізації взаємовпливів. Спілкування можна вважати успішним і ефективним тоді, коли його учасники досягли прогнозованої бажаної мети. Бар'єри спілкування, на нашу думку, з'являються тоді, коли учасники або через певні причини уникають одне одного, бо воліють спілкуватися лише з авторитетними спілкувальниками. Це об'єктивні бар'єри. Або співбесідники не розуміють інформацію, що надходить, на фонетичному, семантичному, логічному тощо рівнях. Це суб'єктивні бар'єри. Такі питання вивчає, наприклад, Н. Марченко. Дослідниця з-поміж внутрішніх бар'єрів вирізняє лінгвістичний і власне психологічний бар'єр: «Якщо ви не можете спілкуватися мовою, що вивчається, цілком можливо – і найчастіше це і є основною причиною всіх інших бар'єрів! – у вас не сформовані навички мовлення» [2]. З-поміж психологічних бар'єрів, які стають на заваді успішному вивченню іноземної мови, вчена І. Жукович називає низьку мотивацію, побоювання, тривожність, страх помилок, тривожність, відстороненість, байдужість, односторонню несумісність з групою чи викладачем [1].

Бачимо, що під час вивчення іноземної мови вчителю треба мотивувати учнів, стимулювати розвиток самодисципліни, підтримувати їхні вольові зусилля та віру в себе. Суто лінгвістичний, мовний, бар'єр, а саме проблеми розуміння, говоріння та врахування лінгвокраїнознавчих нюансів, можна подолати практикою, розширенням словникового запасу та вивченням культури країни-носія мови.

Дослідники, наприклад, К. Тулюлюк, О. Камінська і Р. Слухенська, слушно зазначають, що успішність навчальної діяльності здобувачів під час опанування іноземної мови залежить від подолання психологічних бар'єрів і застосуванні конструктивної стратегії, що полягає у перетворенні, «яке здійснюється при виборі стратегії самоактуалізації, де самоактуалізація розглядається як процес переживання та відновлення порушень ціннісно-мисленневої та мотиваційної сфер особистості, що сприяє оптимальному подолання психологічних бар'єрів та забезпечує психологічну стійкість навчальної діяльності» [3, с. 426]. Для забезпечення умов, що уможливають використання конструктивної стратегії, вчитель має організовувати заняття таким чином, щоб здобувачі якомога частіше в наближених до реальності ситуаціях висловлювали свої думки або розв'язували певні комунікативні завдання англійською мовою.

Отже, щоби успішно опанувати іноземну мову та бути успішними в комунікації, учасники навчального процесу загалом та учні закладів загальної середньої освіти зокрема мусять долати психологічні бар'єри спілкування. Учителю варто пам'ятати, що комунікативний підхід, за допомогою якого можна стимулювати розвиток мовленнєвих навичок у змодельованих ситуаціях, є найбільш ефективним для зняття мовного бар'єру здобувачів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Жукович І. (2023). Психологічні бар'єри у процесі вивчення англійської мови курсантами ВВНЗ. Вісник Національного університету оборони України. 37-44. 10.33099/2617-6858-2023-76-6-37-44.

2. Марченко Н. В. (2017). Психологічні бар'єри при вивченні іноземних мов. Вітчизняна наука на зламі епох : проблеми та перспективи розвитку : збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький. URL: <https://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/4854>.

3. Тулюлюк К., Камінська О., Слухенська Р. (2023). Психологічні бар'єри при вивченні іноземної мови студентами у немовному ВНЗ. Grail of Science. 425-429. 10.36074/grail-of-science.14.04.2023.075.